

POSTANOWIENIE

Dnia 22 czerwca 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Puskarski

w sprawie **Z. T. i K. S.**

oskarżonych o czyny z art. 212 § 1 k.k. i art. 216 § 1 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej

na posiedzeniu w dniu 22 czerwca 2023 r.

wniosku Sądu Rejonowego w B.

o przekazanie sprawy do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu
na podstawie art. 37 k.p.k.

p o s t a n o w i ł:
wniosku nie uwzględnić.

UZASADNIENIE

W dniu 8 lutego 2021 r. do Sądu Rejonowego w B. wpłynął prywatny akt oskarżenia podpisany przez S. R.. Oskarżył on, cyt.:

„a) [...] Z. T. (właściwe nazwisko T. – uw. SN) o pomówienie mnie tj. art. 212 k.k. i znieważenie mnie art. 216 k.k. w piśmie procesowym kierowanym do [...] SR B. z dnia 07.09.2020 kart 678 i 679.

b) SSR S. prowadzącą sprawę [...] SR o czyn z art. 216 k.k. tj. o znieważenie mnie w niniejszej sprawie na sali rozpraw i w pismach procesowych w czasie prowadzenia sprawy [...]”.

Nadto zwrócił się o „zniesienie imunitetu podanym wyżej oskarżonym” oraz o „pełnomocnika z urzędu do tej sprawy”, o ile „wymaga tego prawo do złożenia wniosku o uchylenie imunitetu oskarżony” (pisownia oryginalna). Celowe będzie odnotować, że autor aktu oskarżenia w żaden sposób nie wytłumaczył, dlaczego

uważa, że doszło do jego znieważenia i pomówienia przez wymienione w akcie oskarżenia osoby.

Na przestrzeni 2 lat szereg sędziów Sądu Rejonowego w B. wystąpiło z wnioskami o wyłączenie ich od udziału w sprawie (w większości wniosków była mowa o wyłączeniu od rozpoznania spraw), które zostały uwzględnione. Ostatecznie Sąd Rejonowy w B. postanowieniem z dnia 5 kwietnia 2023 r., sygn. akt III K 13/23, w trybie art. 37 k.p.k. zwrócił się do Sądu Najwyższego o przekazanie sprawy do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu. W uzasadnieniu wskazał m.in., że „do tut. Sądu wpłynął prywatny akt oskarżenia przeciwko zatrudnionemu w nim [...] K. S. oraz przeciwko [...] Z. T., która mu tu [...]” oraz że „okoliczność, iż sprawa, w której został wniesiony prywatny akt oskarżenia, dotyczyła [...] Sądu Rejonowego w B. powoduje, że w odbiorze społecznym może powstać usprawiedliwione przekonanie o braku warunków do obiektywnego rozpoznania sprawy przez ten Sąd, co oczywiście nie służy budowaniu autorytetu wymiaru sprawiedliwości”. Sąd nadmienił również, że „sędziowie tego Sądu (co wynika z dużej ilości wniosków składanych w trybie art. 41 k.p.k.) utrzymują relacje służbowe, a niektórzy także i towarzyskie ze wskazaną [...], jak i [...], co w sytuacji prowadzenia przez ten Sąd postępowania w niniejszej sprawie, mogłoby budzić podejrzenia, co do braku sprawiedliwego i obiektywnego jej rozstrzygnięcia”. W konkluzji stwierdził, że „dla uniknięcia w takim wypadku zarzutów, które mogłyby rzutować na brak obiektywizmu i bezstronności przy rozpoznaniu sprawy, celowe jest, by była ona rozpoznana przez inny Sąd Rejonowy”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniosek o przekazanie sprawy z oskarżenia prywatnego S. R. do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu jest co najmniej przedwczesny, zatem nie mógł zostać uwzględniony. Obecnie nie istnieje bowiem kwestia „rozpoznania” tej sprawy, w rozumieniu decydowania o zasadności oskarżenia. Jedna z oskarżonych osób jako [...] nie może zostać pociągnięta do odpowiedzialności karnej bez zezwolenia właściwego sądu dyscyplinarnego (art. 80 § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych – t.j. Dz. U. z 2023 r., poz. 217, dalej: u.s.p., także art. 181 Konstytucji RP), zaś żaden z dokumentów dołączonych do akt sprawy nie wskazuje, że zezwolenie takie zostało udzielone. Z

kolei druga z oskarżonych osób najprawdopodobniej jest objęta immunitetem [...], który polega na tym, że jeżeli przy wykonywaniu zawodu [...] nadużyje wolności słowa i pisma w sposób powodujący zaistnienie ściganej z oskarżenia prywatnego zniewagi lub zniesławienia strony, jej pełnomocnika lub obrońcy, biegłego lub tłumacza, podlega ściganiu tylko w drodze dyscyplinarnej (art. 8 ust. 2 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. Prawo o adwokaturze – t.j. Dz. U. z 2022 r., poz. 1184). Z treści wystąpienia Sądu Rejonowego w B. wynika, że te okoliczności, uprawniające do podjęcia decyzji, o której mowa w art. 17 § 1 k.p.k., pozostały poza polem jego widzenia, chociaż powinny zostać rozważone w pierwszej kolejności (zob. także postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 lutego 2017 r., IV KO 1/17). Wydaje się, że zostały pominięte także przez sędziów występujących o wyłączenie ich od udziału w sprawie (jak wspomniano, prawie wszyscy postulowali wyłączenie ich od „rozpoznania” sprawy) oraz Sądu, który orzekał w tym przedmiocie. Jest to o tyle niezrozumiałe, że sam oskarżyciel prywatny wspomniał o przysługujących oskarżonym immunitetach i zwrócił się o przyznanie mu pełnomocnika z urzędu, licząc się z tym, że wniosek o uchylenie immunitetu musi być sporządzony i podpisany przez podmiot fachowy. Rzeczywiście, art. 80 § 2a u.s.p. stanowi, że wniosek o zezwolenie na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej, jeżeli nie pochodzi od prokuratora, powinien być sporządzony i podpisany przez adwokata albo radcę prawnego będącego pełnomocnikiem. Z akt sprawy wynika, że nie została podjęta decyzja odnośnie wyznaczenia S. R. pełnomocnika z urzędu, przy czym zgodnie z art. 88 § 1 k.p.k. powinien to uczynić prezes (sędzia) lub referendarz sądowy sądu właściwego do rozpoznania sprawy. Wypada przyjąć, że w tym wypadku „sprawą” jest rozstrzygnięcie kwestii zezwolenia na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej, zatem wspomniana decyzja powinna zostać podjęta w sądzie dyscyplinarnym.

W nawiązaniu do wspomnianego immunitetu [...] należy zaznaczyć, że z przedstawionych przez Sąd Rejonowy w B. materiałów nie wynika, w jakim charakterze S. R. występuje w sprawie [...]. O ile nie należy do kręgu osób wymienionych w art. 8 ust. 2 ustawy Prawo o adwokaturze, jest możliwe zainicjowanie przez niego procesu karnego przeciwko [...], jednak w takim wypadku nie zachodziłaby konieczność przekazania sprawy Z. T. (po jej wyłączeniu do

odrębnego rozpoznania) do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu. Nie przemawia za tym okoliczność, że wymieniona „ma tu” (zapewne w B.) [...], jak też że sędziowie Sądu Rejonowego w B. utrzymują z [...] relacje służbowe, a niektórzy i towarzyskie (ze składanych wniosków o wyłączenie wynika, że do tych relacji z [...] Z. T. nawiązali tylko nieliczni sędziowie).

Z tych względów Sąd Najwyższy orzekł, jak w postanowieniu.

[f.n]